

П Л А Н

ЗА ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТ ЛОВЕЧ ПРИ ЯДРЕНА ИЛИ РАДИАЦИОННА АВАРИЯ

2025 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ЦЕЛ НА ПЛАНА	3
II. ОБХВАТ	3
III. ОПИСАНИЕ НА СИТУАЦИЯТА	4
IV. ПРИЕТИ УСЛОВИЯ ЗА ПЛАНИРАНЕ	10
V. ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ДЕЙСТВИЯТА	11
VI. ОРГАНИЗАЦИЯ И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОТГОВОРНОСТИТЕ	20
VII. РЪКОВОДСТВО И КООРДИНАЦИЯ	22
VIII. СЪБИРАНЕ И ОБМЕН НА ИНФОРМАЦИЯ ЗА БЕДСТВИЕТО	24
IX. КОМУНИКАЦИИ	25
X. РЕСУРСНО (ФИНАНСОВО И МАТЕРИАЛНО) ОСИГУРЯВАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА	26
XI. ОТГОВОРНИ ОРГАНИ И ВРЪЗКИ	27
XII. ПРИЛОЖЕНИЯ	28

Планът за защита при ядрена или радиационна авария (ПЗЯРА) на област Ловеч създава рамка за интегриране и координиране действията за аварийно реагиране и възстановяване на всички нива на правителствени, доброволчески организации и частния сектор в област Ловеч. Това е план за всички операции за аварийни и бедствени ситуации на област Ловеч вследствие ядрена или радиационна авария.

I. ЦЕЛ НА ПЛАНА

- Намаляване на уязвимостта на гражданите и общностите в област Ловеч от загуба на живот, нараняване, повреда и унищожаване на имущество при ядрена или радиационна авария.
- Подготовка за бърза и ефективна реакция и възстановяване, за защита на живота и имуществото на засегнатите от ядрена или радиационна авария.
- Подпомагане на общностите и гражданите в област Ловеч да се възстановят при ядрена или радиационна авария като се осигури бързо и правилно възстановяване и рехабилитация на лица и имущество, засегнати от извънредни ситуации.
- Осигуряване на система за управление на риска от ядрена или радиационна авария, обхващаща всички аспекти на предварителна подготовка и реагиране преди и след бедствия, възстановяване и намаляване на неблагоприятното въздействие.

II. ОБХВАТ

Планът за защита при ядрена или радиационна авария се прилага, когато има значително нарушаване на нормалното функциониране на обществото, предизвикано от ядрена или радиационна авария и водещо до негативни последици за живота или здравето на населението, имуществото, икономиката и за околната среда, предотвратяването, овладяването и преодоляването на което надхвърля капацитета на системата за обслужване на обичайните дейности по защита на обществото.

Описание на ролите, функциите и отговорностите при реагиране е направено в стандартните оперативни процедури СОП по чл. 29, ал. 2, т. 2 от ЗЗБ (Приложение № 12.8) за координиране на структурите на ЕСС. Стандартна оперативна процедура № 03 определя реда за привеждане на силите и средствата от ЕСС за действие при ядрена или радиационна авария.

Планът за действия е предназначен да се използва в случаите, когато са изпълнени критериите за въвеждане на същия, както и при провеждане на учения и тренировки.

Основните задачи, произтичащи от вероятната обстановка при възникване на радиоактивно замърсяване се свеждат до:

- оценка и оперативен контрол на опасността – степенуване на опасностите, оценка на възникналата ситуация, анализиране възможно развитие на аварийната обстановка;
- идентификация на специфични мерки и дейности за превенция и защита, които да бъдат предприети за справяне с опасността или заплахата – създаване организация за наблюдение нивото на радиационния фон, подготовка на населението за действия при ядрена или радиационна авария, провеждане на тренировки и обучение на доброволците и частите на ЕСС;
- избор на защитни действия – оценка на състоянието на собствените сили и средства и привличане на допълнителни групи от сили и средства, създаване на организация за намаляване размера и щетите от бедствието, набелязване на мерки за възстановяване на нарушенията в околната среда, селското стопанство и нормалния начин на живот на хората;
- провеждане на предупреждение на населението; своевременно предупреждение и оповестяване на населението в застрашените зони и на силите, участващи в спасителните мероприятия;

- изпълнение на защитни действия – оказване на първа медицинска помощ на пострадалите, извършване на организационни, локализационни, защитни, радиационно – хигиенни, лечебно – профилактични и други мероприятия по защитата на оперативните служители, населението, материалните и културни ценности; раздаване на индивидуални средства за защита на населението; осигуряване годна вода за пиене и битови нужди; осигуряване на годни хранителни продукти.

При изпълнението на настоящия план задължително се спазват изискванията за радиационната защита и на:

- Закон за безопасно използване на ядрената енергия (обн. ДВ в бр. 63 28.06.2002 г., доп. ДВ. бр.70 от 20 Август 2024 г.);
- Наредба за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария (приета с ПМС № 313 от 22.11.2011 г., Обн. ДВ. бр. 94 от 29.11.2011г., изм. ДВ. бр. 57 от 28.07.2015 г., изм. ДВ. бр. 55 от 07.07.2017 г., изм. ДВ. бр. 36 от 13.05.2022 г., изм. ДВ. бр. 9 от 30.01.2024 г.)
- Наредба за безопасност при управление на радиоактивните отпадъци (приета с ПМС № 185 от 23.08.2013 г., Обн. ДВ. бр. 76 от 30.08.2013 г., изм. ДВ. бр. 4 от 09.01.2018 г., изм. ДВ. бр. 37 от 04.05.2018 г.)
- Наредба за радиационна защита (приета с ПМС № 20 от 14.02.2018 г., Обн. ДВ. бр.16 от 20.02.2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.110 от 29.12.2020 г.)
- други закони и подзаконовни нормативни актове в областта на ядрената енергия и радиационната защита.

III. ОПИСАНИЕ НА СИТУАЦИЯТА

1. Сценарии на вероятна ядрена или радиационна авария и потенциалните последствия.

СЦЕНАРИЙ 1: ЯДРЕНА АВАРИЯ

На територията на Република България има изградена една АЕЦ „Козлодуй“ с 2 бр. действащи ядрени реактори за производство на ел. енергия. При авария в АЕЦ би възникнало радиоактивно замърсяване, както от авария в АЕЦ „Козлодуй“, така и чрез трансграничен пренос.

При работа на номинална мощност в активната зона на ядрения реактор в АЕЦ се получават повече от 200 радиоактивни изотопа, с период на полуразпад от няколко секунди до 380 000 години, чиято обща активност може да надвишава $11,1 \cdot 10^{19}$ Вq и зависи от типа на съоръжението.

При обявяване на обща авария в АЕЦ „Козлодуй“ дейностите по защита на населението се изпълняват от ЕСС, която включва структури на министерства и ведомства, общини, търговски дружества и еднолични търговци, центрове за спешна медицинска помощ, други лечебни и здравни заведения, юридически лица с нестопанска цел, включително доброволни формирования.

При авария се задейства външния аварийен план на АЕЦ „Козлодуй“, като област Ловеч е извън зоната за аварийно планиране.

Съгласно външния аварийен план на АЕЦ „Козлодуй“, област Ловеч е предвидена за настаняване на жители от III и IV сектор, съгласно Приложение № 12.10.

Съгласно годишната метеорологична прогноза за района на АЕЦ „Козлодуй“ вероятните

направления за разпространение на радиоактивния облак са:

- 30-40% в направление Козлодуй-Кнежа-Априлци с посока на средно високия вятър 320°
- 35-40% в направление Козлодуй-Монтана с посока на вятъра 50°;
- 8-10% в направление Козлодуй-Борован с посока на вятъра 350°;
- 8-10% в направление Козлодуй-Крайова с посока на вятъра 180° .

При надпроектна авария в АЕЦ „Козлодуй“, съответстваща на седма степен по международната скала „INES“, разработена от „МААЕ“ и разхерметизиране на реактор на територията на област Ловеч ще се формира усложнена обстановка. В зависимост от количеството изхвърлени в атмосферата радиоактивни продукти, посоката и скоростта на средно високия вятър, територията на областта е възможно да се замърси с радиоактивен прах.

Следата на радиоактивните продукти ще започне да се отлага над област Ловеч най-рано на 7-я – 8-я час след началото на аварията, като радиационния фон ще се промени в рамките на 1 mSv/h и повече (при нормални стойности – 0,2 μ Sv/h).

В началото на аварията основният радионуклид, формиращ дозата на вътрешно облъчване ще бъде I-131 (радиоактивен йод), поради малкият период на полуразпад (ППР) – 8,5 дни. Най-силно контаминирани хранителни продукти ще бъдат млякото и млечните продукти от тревопасни животни, използващи открити пасища и фуражи, както и листникови зеленчуци, отглеждане на открито.

Рискова група под въздействието на I-131 ще се окажат децата на възраст от 2 – 10 години, защото тогава щитовидната жлеза използва най-много I-125 (йод) за синтез на тиреоидни хормони. Рисковите групи ще бъдат много по-силно засегнати в населени места, които не използват йодирана сол.

След 60 – 70 дни основен източник на вътрешно облъчване ще бъдат Cs-137 (цезий -137) и Sr-90 (стронций -90), поради неравномерното им разпределение в организма, големият период на полуразпад и трудното прогнозиране на разпределението и преразпределението в екосистемите. Cs-137 (цезий -137) се разпределя в цялото тяло, а Sr-90 (стронций -90) се натрупва в костите, където облъчва продължително костния мозък, при всички възрастови групи, като критични групи са подрастващите

При непълноценно минерално хранене с храна, бедна на калций ще се наруши калциево-фосфатната обмяна на децата до 15 години.

СЦЕНАРИЙ 2: АВАРИЯ С ИЗТОЧНИК НА ЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

Авариите с радиоактивни източници обхващат широк диапазон, като включват намерени радиоактивни източници или материали, замърсени площи или предмети, загубени или липсващи източници, източници без защита, аварии в лаборатории, промишлени или изследователски обекти. Радиоактивните материали, под формата на закрити радиоактивни източници, се използват в широк диапазон в промишлеността, медицината, изследователската и преподавателската дейност, както и в известен брой потребителски продукти. Тези източници се използват в радиографията, установки за стерилизация, при радиотерапия и в нуклеарната медицина, в промишлеността при сонди, нивомери, дебеломери, плътномери и влагомери, антистатични устройства, осветителни тръби, както и в пожароизвестителните датчици. Тези източници имат широк обхват от активности. Аварийни ситуации възникват, когато има пропуск в контрола на радиационната безопасност на мястото на използване на източника (например оставен извън защитния контейнер гама-терапевтичен източник или контейнер с източник, открит на обществено място). Най-голямата опасност за сериозни увреждания за хората при тези източници идва от незащитен източник с висока активност. Последствията може да бъдат много

сериозни, в някои случаи дори смърт, ако с източника е имало контакт лице, незапознато с опасността от радиацията или което не знае, че източникът е радиоактивен. Излагането в близост на лъчение от незащитен високоактивен източник или облъчването от апаратура, използвана за промишлена радиография, радиотерапия в медицината и установки за стерилизация, може да доведе до летална експозиция на цялото тяло за няколко минути. Аварии с такива източници могат да предизвикат и замърсяване, ако източникът е бил повреден.

Освен опасността от външно облъчване, повредените източници от всякакъв вид и големина могат да доведат и до вътрешно облъчване на населението и/или радиоактивно замърсяване на околната среда. В резултат на пожар или разпръскване от вентилацията, може да се предизвика и замърсяване на въздушни маси с аерозоли. Последствията могат да включват сериозни кожни изгаряния от бета-лъчението и вътрешно замърсяване, което потенциално да доведе до сериозни здравни последици.

Замърсяването с алфа-лъчители, като например плутоний и америций е специален случай при категоризирането на аварията. Аварии от този тип могат да възникнат например при храненето с плутоний сърдечни стимулатори или при незаконен трафик на радиоактивни материали. Плутоният е много опасен при инхалиране и е труден за детектиране със стандартно използваната апаратура. При действия в аварийни ситуации, включващи наличие на източник на плутоний, трябва да се вземат и допълнителни предпазни мерки.

Изгубени, откраднати или поставени на погрешно място източници са специален случай при аварията с радиоактивен материал. Опасността за населението ще зависи от общата активност на източниците. Трябва да се отчита фактът, че източникът може да бъде притежаван от хора, които не познават неговата природа и опасност и които могат, боравейки с него да го разрушат и да разпръснат радиоактивно замърсяване. В някои случаи хората могат да бъдат изложени на много високи стойности на мощност на дозата или да бъдат замърсени. В такъв случай приоритетно трябва да е откриването на източника с всички разумни възможни средства. Това може да включва полицейско разследване, обществени съветници, мониторинг на болници и клиници и търсене с помощта на радиометрична апаратура. Издирването на изгубени източници с апаратура за радиационен мониторинг е ефективно за високоенергетичните гама-източници, т.е. източниците, използвани в промишлената радиография и медицинската радиотерапия. Ефективността на търсенето ще зависи от чувствителността на радиометричната апаратура, общата активност на източника и защитата му. Апаратурата с високообемни кристали от натриев йодид дава възможност за регистриране на лъчение от източник от няколкостотин метра разстояние, освен ако източникът не е в своя защитен контейнер.

Уредите, създаващи йонизиращо лъчение, основно рентгенови лъчи или ускорители на частици, също широко се използват в промишлеността, медицината и научните изследвания. Мощността на дозата, създавана от тях е много по-висока от тази, създавана от всички други радиоактивни източници, които се използват. От друга страна, радиационното излъчване от тези устройства се прекратява, когато те са изключени от електрическо напрежение или напълно разредени - следователно аварии могат да възникнат при погрешно включване или чрез активираните части на ускорителите или облъчваните мишени. Внимание трябва да се отдели на факта, че някои устройства (като генераторите на електронни снопове) могат да излъчват радиоактивно лъчение, наречено „тъмно лъчение“ кратко време след изключване на електрическото напрежение.

Транспортни операции, свързани с транспорт на радиоактивни източници или радиоактивен материал. Всички форми на транспорт, т.е. автомобилен, железопътен, въздушен и воден са използвани в различна степен. Транспортираните обекти са в широк диапазон и

включват продукти на ядрената индустрия (ядрено гориво и някои радиоактивни отпадъци), радиографски източници за промишлеността, радиотерапевтични източници за медицината, технологични устройства, съдържащи радиоактивни източници и някои потребителски продукти (пожароизвестителни датчици). Те се транспортират и съхраняват в достатъчно големи количества. Основният проблем при планирането в случай на транспортни аварии е, че те могат да възникнат навсякъде. Затова трябва да има готовност и координация за действие на национално ниво. Друга особеност на транспортните аварии е, че освен водача на транспортното средство и съпровождащия екип, непосредствено изложено на опасност може да бъде и населението в близост до аварията.

Списък на обектите, използващи и съхраняващи източници на йонизиращи лъчения в Област Ловеч са дадени в Приложение № 12.11.

Международната скала за оценка на ядрените събития „INES“ – Приложение № 12.4.

2. Зона/зони, които се очаква да бъдат засегнати от ядрената или радиационна авария съобразно специфичната опасност и география на района

Отдалечеността на областта от района на АЕЦ „Козлодуй“ е от 60 до 150 km, което означава, че тя ще се намира извън зоната за „неотложни защитни мерки“. Зоните за аварийно планиране са показани в Приложение № 12.13.

Съгласно средногодишната метеорологична прогноза за района на АЕЦ „Козлодуй“ едно от вероятните направления (40%) за разпространение на радиоактивния облак е по оста „Козлодуй-Кнежа-Априлци“. При горните метеорологични условия е възможно над 1/3 от областта да се окаже в зоните на възможно замърсяване. Това са основно общините Луковит, Угърчин, част от общините Троян и Ловеч.

Тези общини могат да попаднат в зона на радиоактивно замърсяване (P3), в която мощността на дозата на радиация по оста на следата на облака може да е в границите 5-30 $\mu\text{Sv/h}$ (при естествен радиационен фон от около 0,1 $\mu\text{Sv/h}$). Населението в тези зони, разположено на открито може да получи дози на облъчване до 40 mSv за една година, което няколко пъти превишава допустимите стойности съгласно „Основните норми на радиационна защита Наредба за радиационна защита“, дадени в Приложение № 12.5. Реално получените дози е възможно бъдат многократно по-малки с отчитане на коефициента на отслабване на радиацията от сградите, автомобилната техника и пр. Този коефициент варира от 10 до 200 и повече в зависимост от характера на конструкцията. Общо за населението дозите на облъчване могат да се окажат от порядъка на 10 mSv, което превишава около два пъти пределно допустимата доза.

Това са дози, които биха се получили от населението, ако не се вземат съответните защитни мерки от областните и общински ръководства и от ръководителите на отделни институции, учреждения и фирми. Трябва да се отчете също така и факта, че населението в общините Луковит и Угърчин ще бъде подложено на два пъти по-голямо дозово натоварване, предвид на близостта на областта до АЕЦ „Козлодуй“.

В зоната на P3 ще попаднат населени места, обработваеми площи със земеделски култури, горски площи и пътища. В тях ще има и места с видимо завишена концентрация на населението, като училища и детски заведения, предприятия, болнични заведения, социални домове и т.н.. Общото количество на хората, подложени на допълнително дозово натоварване ще бъде около 83165 души (около 75% от населението), които се разпределят по общини както следва: Луковит 15 382, от тях около 7273 на възраст до 40 год., Угърчин 5075, от тях около 2089 души до 40 год., Троян 25 835, от тях около 8307 души до 40 год., Ловеч 36 873, от тях около 11648 души до 40 год.

В планинските части степените на замърсяване ще са непропорционално разпределени: ще има отделни места с по-малки мощности на дозата и съответно такива със значително по-големи стойности.

Общата площ на РЗ може да достигне до 2000 km², от които 1/3 обработваеми. В община Луковит те могат да са до 400 km², в община Угърчин до 350 km², в община Троян – до 450 km² и в община Ловеч до 800 km².

С радиоактивно замърсяване могат да се окажат до 450 km от републиканските пътища в областта, от които до 60 km от I клас (в участъка ПВ „Коритна“ – северни покрайнини на Луковит и ПВ „Коритна“ – Малиново), II клас – до 80 km (основно по маршрута Плевен – Троян) и III клас – до 300 km.

Откритите площи в населените места на гореспоменатите общини ще са със значително завишени стойности на РЗ и ще се нуждаят от дезактивация. Личният състав, участващ в тези мероприятия ще получи дози, значително надвишаващи тези на населението, като могат да достигнат до 5 mSv за сравнително кратък период (от едно до няколко денонощия).

Значителна част от животните, които в зависимост от сезона са на паша, ще се намират на открито и върху тревните площи ще започнат да се утаяват радиоактивни вещества като йод, стронций, цезий и пр., което ще окаже влияние върху млечните и месни продукти.

Характерът на замърсяването ще варира от кратко живущи изотопи като I-131 (йод), Te-132 (телур), Mo-99 (молибден) и др., до изотопи с голям период на разпадане: Cs-137 (цезий), Sr-90 (стронций), Pu-239 (плутоний) и пр. Обикновено в такива ситуации, по примера на аварията в Чернобил, дозовото натоварване на хората ще се определя от количествата на радиоактивен йод, цезий, стронций, телур и други елементи, които се образуват в хода на ядрената реакция при производството на електроенергия.

Тези продукти, както и „горещи частици“, образувани при изхвърлянето на част от нереагиралото още ядрено гориво, ще са основната причина за вътрешно облъчване, т.е. попадане на радиоактивните изотопи на тези елементи в организма на човека чрез храна, вода, вдишван въздух и пр. При неспазване на предупредителните санитарно – хигиенни мерки това облъчване може да се окаже от първостепенно значение за дозовото натоварване и може да доведе до късни патологични ефекти у хората.

Ще се повиши дозовото натоварване на населението и повърхностното замърсяване на почви, водоизточници, селскостопанска продукция, храни, пътни комуникации и други. Възможни са завишени стойности на радиоактивност в локални участъци в зависимост от атмосферните условия и височината на изхвърляне на техногенните радионуклиди при аварията (наличието на „горещи частици“).

Радиоактивно замърсяване на Област Ловеч е възможно да се осъществи и от трансграничен пренос на радиоактивни вещества. Причини за това замърсяване могат да бъдат тежки аварии в атомни централи на други държави (15 бр. АЕЦ в близост до нашата страна без тези на територията на европейската част на бившия Съветски съюз) или използване на ядрено оръжие. В зависимост от метеорологичните условия, при които ще се извърши утаяването на радиоактивния облак е възможно райони, които са по – отдалечени от авариралата централа да са по – силно заразени от останалата част.

В резултат на изхвърляне на радионуклиди в околната среда при авария в ядрен реактор, част от територията на страната може да бъде радиоактивно замърсена и може да се очаква замърсяване на урбанизирани територии, земеделски площи и гори в засегнатите райони. Предвид особеностите на радиоактивното замърсяване, при преминаване на облак с радиоактивен прах повишаване на радиационния фон може да се очаква по цялата територия на

общината (паркове, гори, поля, водни площи и др.). Основните изотопи, определящи радиоактивното замърсяване и техният период на полуразпад се очаква да бъдат: I-131 (йод) – 8 дни; Ba-140 (барий) – 12 дни; Zr-95 (цирконий) – 65 дни; Cs-134 (цезий) – 2 год; Sr-90 (стронций) – 28 год; Cs-137 (цезий) – 30 год.

Съгласно Външният аварийен план на АЕЦ „Козлодуй“, който е част от Националния план за защита при бедствия и в зависимост от степента на радиоактивното замърсяване по решение на МС се провежда поизборна евакуация на населението от зоната за дълговременни защитни мерки. За настаняване на евакуираното население за всеки сектор са определени по един основен и един запасен район за настаняване, отдалечени средно на 70-80 km от АЕЦ.

Общините Ябланица и Луковит са основен район за настаняване на евакуирано население от III сектор, а общините Ловеч и Летница са запасни райони за настаняване на евакуираното население от IV сектор.

Основните райони са предназначени за настаняване на населението от зоната за неотложни защитни мерки при спазване на принципа: настаняването на населението от едно населено място като цяло в друго населено място при осигуряване на 4 m² жилищна площ на евакуиращ се. Запасните райони са предназначени за настаняване на евакуиращите се от поизборната евакуация и при невъзможност да бъдат използвани основните райони (поради някаква причина - природни бедствия, епидемии и др.). Решение за промяна на районите или населените места за настаняване взема Министерският съвет, съгласно конкретната обстановка.

3. Уязвими обекти

Област Ловеч попада извън зоната на строг контрол при авария в АЕЦ „Козлодуй“. Вземайки предвид отдалечеността ѝ от централата и най-вероятните (застрашаващи) метеорологични условия, не се очаква силно усложнена радиационна обстановка. Основна опасност за обществените, жилищните и производствените сгради е попадането на радиоактивни частици по покривите и стените им, както и вътре в помещенията при проветряване и внасяне на замърсени дрехи, обувки, потребителски стоки и др. Могат да бъдат замърсени открити водоизточници. Водоизточниците в област Ловеч към настоящият момент са от открит и закрит тип.

Уязвими обекти:

- сгради – държавни администрации без изградени противорадиационни укрытия;
- болници – МБАЛ, разположени на територия на областта, които не са с подменена дограма;
- училища – НУ, ОУ, СУ и ПГ, разположени на територия на областта, които не са с подменена дограма;
- инфраструктура – няма водоизточници за населените места, които да са от открит тип.

4. Демографски характеристики

4.1 Разпределение и гъстота на населението в района – Табл. № 1 (източник НСИ)

Демографските процеси в област Ловеч не се различават от общите за страната и се характеризират с отрицателен прираст, влошена възрастова структура и загуба на човешки ресурси.

Населено място	Брой население	Площ км ²	Гъстота души/км ²
Област Ловеч	112225	4128	27
Априлци	2665	240	11.18
Летница	3551	177	20
Ловеч	36873	946	39
Луковит	15382	453	34
Тетевен	17311	697	24
Троян	25835	888	28
Угърчин	5075	523	10
Ябланица	5533	276	27

4.2. Уязвими групи

Уязвимите групи от населението, за които се осигуряват средства за йодна профилактика са дадени в Приложение № 12.1.

Съществува тенденция за увеличаване дела на възрастното население и намаляване на младите и трудоспособните. Движението на населението е насочено към преселване на младежи и трудоспособни хора в по-големите и развити центрове поради по-големи възможности за работа и обучение.

5. Стопански дейности в района

Икономическият профил на Област Ловеч е описан в точка Икономическа среда от раздел Профил на риска на основния план за защита при бедствия на област Ловеч.

IV. ПРИЕТИ УСЛОВИЯ ЗА ПЛАНИРАНЕ

Структурата за управление при бедствия в област Ловеч е въз основа на подход отдолу-нагоре към реагиране и разпределение на ресурсите за възстановяване (тоест, местните усилия за реагиране, последвани от усилията за реагиране на областта, след това помощ на национално ниво). Всяко ниво на управление трябва да е изчерпало ресурсите си преди издигането на следващото ниво. ЗЗБ урежда дейностите по реагиране. Възстановяването и подпомагането с ресурси ще изисква подготовка и спазване на определени процеси.

Област Ловеч ще положи всички усилия да реагира при бедствие. Въпреки това, ресурсите и системите на област Ловеч могат да бъдат повредени, унищожени или претоварени.

Отговорностите и функциите, описани в този план, ще бъдат изпълнени, само ако се обменя информация за ситуацията, степента на действителните възможности на службите и наличните ресурси по време на бедствието.

Вероятно ще възникнат преки физически и икономически щети на критичната инфраструктура. Тези щети ще намалят способностите за реагиране при извънредни ситуации поради недостъпност, ще причинят неудобство или преобладаващо страдание поради временно или продължително прекъсване на услугите, което ще доведе до дългосрочни икономически загуби, дължащи се на икономически и физически ограничения на операциите по възстановяване.

Ефективната подготовка изисква непрекъснати обществени осведомявания и образователни програми, така че гражданите да бъдат подготвени, когато е възможно и да разберат собствените си отговорности след голямо бедствие.

Жителите, живеещи в границите на област Ловеч, се насърчават да направят семеен план за бедствия и да поддържат необходимите храни и средства от първа необходимост за минимум

72 часа и за предпочитане една седмица.

V. ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ДЕЙСТВИЯТА

1. Оперативна готовност

Ранното предупреждение и оповестяването на органите на изпълнителната власт и на населението при бедствия се определят с Наредбата за условията и реда за функциониране на националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението при бедствия и за оповестяване при въздушна опасност, приета с ПМС № 48 от 1.03.2012 г. (Обн. ДВ. бр. 20 от 09.03.2012 г., изм. ДВ. бр. 60 от 22.07.2014 г., изм. и доп. ДВ. бр. 61 от 02.08.2019 г., изм. и доп. ДВ. бр. 65 от 06.08.2021 г., изм. ДВ. бр. 47 от 24.06. 2022 г.) и системата BG-ALERT.

За целите на ранно откриване на отклонения от допустимите стойности на радиационните параметри в основните компоненти на околната среда (въздух, води, почви) и осигуряване на актуална информация за компетентните институции и обществеността, функционира Национална система за радиологичен мониторинг на околната среда (BULRaMo), ръководена от Министъра на околната среда и водите чрез Изпълнителната агенция по околна среда. Мониторингът се осъществява от автоматизирана система за наблюдение за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон, като същата се състои се от локални мониторингови станции в общинските администрации и областна администрация, измерващи мощността на дозата. Допълнителни замервания се правят и от постове за радиационно наблюдение и оповестяване към общинските съвети за сигурност и областния съвет за сигурност, както и от два поста на РДПБЗН – Ловеч (Приложение № 12.12).

Лице, регистрирало замърсяване с радиоактивни вещества на територията на страната, уведомява председателя на АЯР и оперативния дежурен на ГДПБЗН – МВР.

При постъпване на първоначална информация за радиационна аварийна ситуация, аварийният център на Агенцията за ядрено регулиране (АЯР) уведомява дежурния в НОЦ към ГДПБЗН – МВР, МЗ и Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика към Българска академия на науките (БАН), при необходимост.

При постъпване на първоначална информация за радиационна аварийна ситуация в НОЦ, дежурният уведомява аварийния център на АЯР и докладва на директора на ГДПБЗН – МВР.

ОЦ на РДПБЗН – Ловеч оповестява компетентните съставни части на ЕСС и органите на изпълнителната власт (кметове на общини и областен управител) и координира спасителните дейности на основата на стандартните оперативни процедури за реагиране.

Областният управител въвежда в действие ПЗЯРА и създава условия за привеждане на областта за работа и живот при повишена радиация, като стремежът е да се намали до минималното възможно разумно ниво облъчването на населението чрез вземане на оптимални решения в зависимост от конкретната радиационна обстановка. Цялата дейност по защитата от радиация на населението на територията на областта се провежда под ръководството на Щаба на областния управител.

Основните съставни части на ЕСС осигуряват непрекъснатата готовност за приемане на съобщения при възникване на бедствия. ГДПБЗН – МВР и кметовете на засегнатите общини при получаване на информация за авария и инцидент оповестяват населението. Използва се цялата налична система за оповестяване на територията на областта. Мерките за защита и режимът за поведение на населението (Приложение № 12.7) се оповестява по всички налични средства за масово осведомяване.

Когато не е обявено бедствено положение, спешната реакция на силите на областта

(РДПБЗН, ОДМВР, ЦСМП и обществени услуги) ще реагират на бедствието в област Ловеч с правомощия, предоставени им от закона и наредбите на местните власти. Взаимната помощ и споделеното реагиране се разглеждат чрез местни споразумения и не изискват Заповед за бедствено положение, за да им се даде възможност за реагиране.

За целите на оповестяването в област Ловеч се поддържа денонощно дежурство, което се осъществява от 5 оперативни дежурни при ОблСС (Дейност „Отбрана и сигурност“), които осъществяват дежурство по график.

2. Ред за активиране на плана

ПЗЯРА може да бъде активиран със Заповед за обявяване на бедствено положение при ядрена или радиационна аварии, надхвърлящи обичайните възможности за справяне в общността. Съгласно чл. 48 от ЗЗБ – „Бедствено положение“ е режим, който се въвежда в зоната на бедствието от определените в закона органи, свързан с прилагането на мерки за определен период от време с цел овладяване на бедствието и провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи. С обявяването на бедствено положение се въвежда съответният план за защита при бедствия. Бедствено положение се обявява при условие, че се случва, случило се е или има опасност да се случи бедствие, свързано със:

1. загуба на човешки живот, и/или
2. увреждане на здравето на хората, и/или
3. значителни вреди на имуществото и/или икономиката, и/или
4. значителни последици за околната среда, свързани със замърсяване на почвата, водата или въздуха с химически, биологически или радиоактивни вещества и материали или с унищожаването на биологични видове.

Областният управител обявява със заповед бедствено положение за цялата или за част от територията на областта. Копие от заповедта се изпраща незабавно на министъра на вътрешните работи.

3. Определяне на защитни действия

3.1 Анализирание на заплахата

При възникване или опасност от ядрена или радиационна авария, щабът за изпълнение на Областния план за защита при бедствия, назначен със заповед на Областния управител (Приложение № 17 от основния план) се събира в кабинета на Областния управител и се запознава със събраната информация до момента.

Основните функционални задължения на всеки един член на Областния щаб са:

- Подпомага Областния управител и осъществява взаимодействие с щаба за изпълнение на националния план за защита при бедствия.
- Набира, анализира и обобщава информация за бедствената ситуация.

Анализ на опасността от ядрена или радиационна авария е направена в раздел втори на основния план.

Щабът определя от каква информация има нужда, периодичността на постъпването ѝ, както и отговорник по нейното събиране и обобщаване.

Допълнително се извършва:

- определяне на радионуклидният спектър на утаените радиоактивни продукти;
- измерва се радиационен фон, оценява се еквивалентната доза и се определя дозово натоварване на населението (Приложение № 12.5);
- определяне на степента на радиоактивно замърсяване на елементите на околната среда

(вода, въздух, почви), на хранителните продукти и фуражите за животни.

Прави се извод за продължителността на замърсяването и ефективността на проведените защитни мероприятия.

При ядрена или радиационна авария на територията на област Ловеч, в резултат на което има застрашени хора, животни и материални ценности, аварии и прекъсване на основните комунално-енергийни мрежи, областният управител може да обяви бедствено положение със заповед за цялата или за част от територията на областта – съгласно чл. 50, ал. 1 от ЗЗБ, като се въвежда в изпълнение Областния план за защита при бедствия в частта „План за защита на населението при ядрена или радиационна авария“.

3.2 Избор на защитни действия

При ядрена или радиационна авария се организира и осъществява диференцирана защита на населението, чрез прилагане на основни защитни мерки:

- укриване;
- йодна профилактика;
- използване на ИСЗ;
- евакуация; радиационен мониторинг;
- деконтаминация и допълнителни изисквания към общата и лична хигиена;
- защита на селскостопанските животни и растенията;
- защита на водоизточниците и водоснабдителните системи;
- ликвидиране на последствията от аварията.

Мероприятията по защитата обхващат и чуждестранните граждани, намиращи се на територията на областта към момента на аварията.

3.3 Определяне на предупреждението за населението

Отговорникът за публична информация организира предоставянето на местните медии на указания за предприемане на мерки за защита и поведение на населението при ядрена или радиационна авария (Приложение № 12.7).

3.4 Определяне на план за действие

Планът за действие предоставя на членовете на щаба познания за целите, които трябва да бъдат постигнати и необходимите стъпки за постигането им. Планът за действие също трябва да осигури база за измерване на постигането на целите и цялостната система на производителност. Планирането на действията е важен инструмент за управление, който включва следното:

- идентифициране на приоритетите и целите за реагиране въз основа на ситуацията;
- документиране на установените приоритети и цели и свързаните с тях задачи и персонал.

Планът за действие при ядрена или радиационна авария следва да съдържа детайли за създадената организационна структура за управление - Приложение № 3 към Приложение № 4 СОП за активиране на Щаба, включително поименно посочване на лицата с възложени функции и задачи. Формат на „ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ“ е даден в Приложение № 13 към Приложение № 4.

4. Предупреждение и оповестяване

4.1 Оповестяване на органите на изпълнителната власт

Оповестяването на щаба се извършва чрез изградената система за ранно предупреждение и оповестяване, като се активират и процедурите съгласно Приложение № 4. Същото става по Заповед на Областния управител, която съдържа необходимите реквизити съгласно чл. 16, ал. 1 от Наредбата за условията и реда за функциониране на националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението при бедствия и за оповестяване при въздушна опасност.

Системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението е предназначена за едновременно предупреждение и оповестяване на големи групи хора на определена територия за предстоящо или настъпило бедствие или въздушна опасност и за излъчване на указания за необходимите мерки и действия чрез акустични сигнали и гласова информация. Национален сигнал за тревога е даден в Приложение № 18.

Предварително записани съобщения до лицата в групите при опасност от възникване или за възникнало бедствие:

1. При тренировка:

а) за проверка на готовността на органите на изпълнителната власт:

„Имате съобщение от Националната система за ранно предупреждение и оповестяване! Моля, въведете вашия PIN! Имате съобщение от Националната система за ранно предупреждение и оповестяване! Моля, въведете вашия PIN!“

„Внимание, за тренировка, явете се на работното си място!

Внимание, за тренировка, явете се на работното си място!

Внимание, за тренировка, явете се на работното си място!“;

б) за технически тест на системата:

„Имате съобщение от Националната система за ранно предупреждение и оповестяване! Моля, въведете вашия PIN! Имате съобщение от Националната система за ранно предупреждение и оповестяване! Моля, въведете вашия PIN!“

„Внимание, извършва се техническа проверка!

Внимание, извършва се техническа проверка!

Внимание, извършва се техническа проверка!“.

2. При бедствия:

а) радиационна авария:

„Имате съобщение от Националната система за ранно предупреждение и оповестяване! Моля, въведете вашия PIN! Имате съобщение от Националната система за ранно предупреждение и оповестяване! Моля, въведете вашия PIN!“ , последвано от:

„Внимание, радиационна авария!

Внимание, радиационна авария!

Внимание, радиационна авария!“.

4.2 Оповестяване на съставните части на ЕСС

Оповестяването на съставните части на Единната спасителна система се извършва посредством:

- алармиране;
- оповестяване;
- спешно свързване с едно лице;
- спешна конференция;
- планирана конференция за определен час.

„Алармиране“ е изпращане на предварително записано съобщение до лицата в групите при опасност от възникване или за възникнало бедствие или въздушна опасност.

„Оповестяването“ е уведомяване на определен кръг лица - органи на изпълнителната власт, сили за реагиране на Единната спасителна система и населението, които с оглед на нормативно определените им функции или засягане от възникналото бедствие или въздушна опасност трябва да предприемат необходимите действия за овладяване и преодоляване на последиците и да изпълнят разпоредените мерки и действия.

„Спешно свързване с лице“ е контакт с лице от дадена група с цел консултация и/или експертно становище.

„Спешна конференция“ е паралелното избиране на предварително определени лица, които се включват в конферентна връзка с цел координация на действията и вземане на решение за реагиране на дадено събитие.

„Планирана конференция за определен час“ е паралелното избиране на определени лица, които се включват в конферентна връзка, за което са предварително известени.

Ранното предупреждение и оповестяването на органите на изпълнителната власт и на съставните части на ЕСС на национално ниво се разпореждат от министъра на вътрешните работи, министрите в рамките на тяхната компетентност или от оправомощени служители. Ранното предупреждение и оповестяването на национално ниво се извършват от НКВ/АКВ по заповед на директора на ГДПБЗН.

Ранното предупреждение и оповестяването на областно и общинско ниво се разпореждат от Областния управител, от кметовете на общини или от оправомощени от тях служители съгласно плановете за защита при бедствия. Ранното предупреждение и оповестяването на областно и общинско ниво се извършват от РКВ/ОКВ в административния център на областта/общината по заповед на директора на РДПБЗН.

4.3. Оповестяване на населението

Към днешна дата на територията на област Ловеч не е изградена частта от системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението, която има възможност за предаване на речева информация. Информирание на населението в застрашените райони ще се извършва чрез:

- Местните средства за масово осведомяване;
- МПС-та на ОДМВР, РДПБЗН – Ловеч, общински администрации и други ведомства;
- Сиренно – оповестителна система, която е с възможност за подаване само на сигнал

„Въздушна опасност“, като същата може да възпроизведе и националния сигнал за тревога;

- Системата BG-ALERT.

Съобщението за евакуация се изготвя от Щаба и съдържа:

- Решението на Областния управител за провеждане на евакуация;
- Дата и час на издаване;
- Точно описание на бедствието или опасността и района, който е или е вероятно да

бъде засегнат;

- Указания за евакуация съгласно разчетите – сборни евакуационни пунктове, евакуационни маршрути и евакуационни центрове, както и какво евакуиращите се да вземат със себе си;

- Време на следващото съобщение.

Съобщението се предоставя на дежурните на основните части на ЕСС, като се публикува на интернет страниците на общините и в социалните мрежи.

Информация за населението ще бъде излъчена чрез регионалния център на Българската национална телевизия и на Българското национално радио. В региона излъчват още местните оператори (кабелни и ефирни), осъществяващи радио и/или телевизионни дейности.

За допълнително разясняване на обстановката при възникналата авария, органите на МВР извършват с мобилните екипи предаване на съобщенията или разпорежданията на ръководните органи.

5. Изпълнение на защитните действия

5.1. Събиране на щаба за изпълнение на плана за защита при бедствия и въвеждане в изпълнение на Областния план за защита при бедствия

При получено предупреждение за авария в АЕЦ и за опасност от радиоактивно замърсяване на територията на областта, Областният управител въвежда със заповед в изпълнение Областния план за защита при бедствия.

5.2. Ред за обявяване на бедствено положение

Областният управител може да обяви със заповед бедствено положение за цялата или за част от територията на общината – съгласно чл. 50, ал. 1 от ЗЗБ.

В заповедта за обявяване на бедствено положение се посочват:

1. обстоятелствата, послужили като основание за обявяване на бедственото положение;
2. обосновка на необходимостта от обявяване на бедственото положение;
3. границите на територията, на която се обявява бедственото положение;
4. мерките за овладяване на бедствието, включително предприетите временни ограничения върху правата на гражданите;
5. органите или длъжностните лица, отговарящи за прилагането на предприетите мерки;
6. начало на въвеждане на бедственото положение и срока за неговото действие, но не повече от 7 дни. При необходимост, срокът на действие на бедственото положение може да бъде удължен до 30 дни след съгласуване с министъра на вътрешните работи.

Бедственото положение се отменя предсрочно при отпадане на обстоятелствата, послужили като основание за обявяването му от органа, който го е обявил.

Копие на заповедта за обявяване на бедствено положение се изпраща незабавно на министъра на вътрешните работи.

Бланка на заповед за обявяване на бедствено положение е посочена в Приложение № 9 от основния план.

5.3. Изпълнение на неотложни мерки за намаляване на въздействието

Дейностите по защитата при ядрена или радиационна авария и отговорните структури за изпълнението им са направени въз основа на Стандартна оперативна процедура № 03 - Координиране на структурите от Единната спасителна система при ядрени и радиационни аварии (Приложение № 12.8).

- укриване;

Укриването на населението на територията на областта се предвижда да се извърши в колективни средства за защита - противорадиационни укрития (ПРУ), скривалища и в херметизирани помещения. Общото състояние на по-голяма част от изградените на територията на областта противорадиационни укрития не позволява използването им по предназначение. На територията на областта има изградени 9 бр. скривалища във фирми, за укриване на работници и служители. Пет от тях не могат да се използват по предназначение, поради неизправност на филтър-вентилационите им уредби. Справка на КСЗ (скривалища) е дадена в Приложение № 12.2. Предвижда се основно хората да се укриват и в собствените си жилища, които трябва да

бъдат херметизирани и оборудвани с най-необходимото за престоя на семейството за минимум три денонощия (вода, храна, облекло, легло и завивки, тоалетни принадлежности, радио, фенерче и др.).

- йодна профилактика;

Йодната профилактика, като защитна мярка, се извършва по указания на Министерство на здравеопазването. Здравни норми за прилагане на йодна профилактика са представени в Приложение № 12.6

Индивидуалните средства за йодна профилактика се планират, закупуват, подновяват и предоставят в собственост на общините от МВР. Таблетките калиев йодид се приемат съгласно инструкцията за употреба на производителя, приложена в опаковката под контрола на медицинско лице.

Йодна профилактика се провежда най-малко два часа преди началото на замърсяване, достигащо критерии за прилагане на йодна профилактика.

В случай, че обстановката го налага, йодна профилактика се провежда и за населението в цялата страна, с предимство за критичните групи.

Таблетките се съхраняват в Общините при определени условия и ще се раздават на населението по разпореждане на ръководителя на НЦ за прилагане на йодна профилактика по предложение на министъра на здравеопазването.

Създадена е организация по общини за раздаването на таблетките калиев йодид, което ще се извършва под контрола на компетентно медицинско лице.

В изпълнение на задълженията си по чл. 65, ал. 1 от ЗЗБ кметовете на общини са изготвили разчети за изпълнението на процедурата за раздаване на калиев йодид (приложение № 12.1)

- използване на ИСЗ

Осигуряването с индивидуални средства за защита е регламентирано в ЗЗБ и Наредба за реда за създаване, съхраняване, обновяване, поддържане, предоставяне и отчитане на индивидуалните средства за защита. Задълженията по осигуряване с ИСЗ са възложени на кметовете на общини – за служителите от общинските администрации и населението в общината, на органите на изпълнителната власт – за работниците и служителите от съответната администрация, на собствениците, управителите или изпълнителните членове на търговските дружества и еднолични търговци - за работниците и служители им. Наличните в общините към момента запаси от противогази, респиратори, детски камери и др. осигуряват първоначално покриване на необходимостта от тях. Оценката на обстановката не налага задължително използването им, но за работещите при специфични условия (опасност от разпрашаване, при дейности, свързани с контакт с РВ и др.) те са задължителни. Осигуреността с ИСЗ е дадена в Приложение № 12.3.

Раздаването на ИСЗ на населението става съгласно общинските планове за защита при бедствия. Предоставянето на ИСЗ на населението се извършва по предварително изготвени разчети и логистични схеми, включени в общинските планове – определени са пунктовете за раздаване на ИСЗ, отговорниците, транспортните средства и водачи на МПС и др.

- евакуация – приемане и настаняване на евакуирано население;

Съгласно Външния аварийен план на АЕЦ „Козлодуй”, който е част от Националния план за защита при бедствия и в зависимост от степента на радиоактивното замърсяване по решение на МС се провежда поизборна евакуация на населението от зоната за дълговременни

защитни мерки. За настаняване на евакуираното население за всеки сектор са определени по един основен и един запасен район за настаняване, отдалечени средно на 70-80 km от АЕЦ.

Общините Ябланица и Луковит са основен район за настаняване на евакуирано население от III сектор - 13 населени места от общините: Мизия, Бяла Слатина и Борован, а общините Ловеч и Летница, съвместно с община Пордим са запасни райони за настаняване на евакуираното население от IV сектор - 5 населени места от община Оряхово, област Враца.

Основните райони са предназначени за настаняване на населението от зоната за неотложни защитни мерки при спазване на принципа: настаняването на населението от едно населено място като цяло в друго населено място при осигуряване на 4 m² жилищна площ на евакуиращ се. Запасните райони са предназначени за настаняване на евакуиращите се от поизборната евакуация и при невъзможност да бъдат използвани основните райони (поради някаква причина - природни бедствия, епидемии и др.). Решение за промяна на районите или населените места за настаняване взема Министерският съвет, съгласно конкретната обстановка.

- радиационен мониторинг;

Наличните системи за предупреждение и оповестяване са:

- Пост за радиационно наблюдение – дежурен по ОблСС – 1 бр.;
- Постове за радиационно наблюдение – дежурни по ОбщСС – 8 бр.
- Пост за радиационно наблюдение – дежурен ОЦ при РДПБЗН – Ловеч – 1 бр.;
- Пост за радиационно наблюдение – РСПБЗН – Ловеч – 1 бр.

Наблюдението за повишаването на величината на гама-фона или за наличие на радиоактивно замърсяване в отделни райони на областта е организирано по линията на дежурните по ОбщСС, ОблСС и оперативния център на РДПБЗН – Ловеч. Във всяка една от общините, в Областна администрация и в РДПБЗН – Ловеч са оборудвани постове за радиационно наблюдение, в които ежедневно се измерва величината на гама-фона и се осъществява обмен на информация за инциденти, свързани с източници на радиоактивно замърсяване.

След получаване на информация за начало на радиоактивното замърсяване е необходимо да се задейства системата за общ мониторинг на околната среда. Тази система започва да функционира само при аварийна ситуация. Тя трябва да позволи измерването на радиационния фон във възможно повече точки (развърщане на допълнителни постове за радиационно наблюдение). Тези точки трябва да бъдат разположени в населените пунктове на областта и във възлови места от пътната ѝ мрежа. С тяхното устройване общият брой на измерванията на гама-фона в областта ще нарасне до 54 (Приложение №12.12). Измерва се радиационен фон, оценява се еквивалентната доза и се определя дозово натоварване на населението (Приложение № 12.5).

- деконтаминация и допълнителни изисквания към общата и лична хигиена;

Информирание на населението за защитните мерки при опасност и при установяване на радиоактивно замърсяване и за повишаване на личната хигиена и начините за почистване и дезактивация на жилищните помещения. Основните мерки за защита на населението при авария с възможни радиационни последствия са дадени в Приложение № 12.7

- защита на селскостопанските животни и растенията;
 - въвежда се оборно отглеждане на животните;
 - изхранването става с концентриран и груб фураж;

- водопоят се извършва само от закрити водоизточници;
- херметизират се оборите;
- вътрешностопанските пътища се навлажняват ежедневно;
- концентрираните фуражи се транспортират в покрити транспортни средства и се съхраняват в закрити складове или силози;
- сено и сламата се съхраняват в сеновали, а където няма такива, се съхраняват на купи, покрити с полиетилен;
- осигурява се провеждането на сортировъчно-оздравителни ветеринарни дейности на поразените животни;
- организира се радиационен контрол на готовата продукция;
- организира се преработката на замърсеното месо и мляко и растителни продукти в трайни продукти.

- защита на водоизточниците и водоснабдителните системи;

Защитата на водоизточниците и водоснабдителните системи от радиоактивно замърсяване се осъществява чрез:

1. Херметизация на водовземните съоръжения на водоизточниците.
2. Лабораторен контрол за качествата на питейните води.
3. Изключване от системите на замърсените съоръжения.

Защита на основните водоизточници (особено на откритите) чрез херметизиране и осъществяване на ежедневен контрол за качеството на питейната вода се осъществява съвместно със служителите от ВиК.

На територията на област Ловеч съществуват - 6 бр. кладенци дълбок сондаж за ползване при кризи.

Лабораториите, извършващи пробовземане от областта, анализиращи лаборатории и даващи експертно заключение (Приложение №12.9).

- ликвидират се последствията от аварията.

Дезактивацията на местност, здания, техника и т.н. се явява защитно мероприятие, което се прилага в хода на средната и късната фаза на аварията и води до снижаване предимно на дозата, получена от външно облъчване. Предвижда се измиване на радиоактивните вещества от повърхността на здания, съоръжения, оборудване, транспортни средства и т.н. с вода и водни разтвори; обработка на замърсените предмети със съответни миелни препарати; фиксиране на радиоактивните вещества, преораване на селскостопанските земи, пасища и т.н., изземване на горния слой почва, транспортиране и погребването му в специални депа. Провеждане на деконтаминация от силите на общината включва ежедневно измиване на най-оживените улици, площади и училищния двор.

6. Дейности по възстановяване и подпомагане

6.1. Оценка на първоначалните нужди и щетите

За изпълнение на дейностите по възстановяване и подпомагане след ядрена или радиационна авария е необходима оценка на първоначалните нужди и щетите. Оценката се извършва на база събраната информация от ръководителя на операциите в процеса на реагирането, дежурния в ОЦ на РДПБЗН, оперативния дежурен на ОДМВР, дежурните по областен и общински съвети за сигурност, членовете на щаба за изпълнение на областния план за защита при бедствия, проверени сигнали от населението на ЕЕНСП 112, комисии за оценка

на щетите и др. Организирането и координирането на дейността се осъществява от ресорния заместник областен управител, подпомаган от група от представители на Областна администрация, РДПБЗН – Ловеч, ОДМВР – Ловеч, БЧК. Работно място на групата – зала № 101 в сградата на Областна администрация – Ловеч

6.2. Изпълнение на дейности по възстановяване

Възстановителните дейности включват организирането и провеждането на санитарни и деконтаминационни мероприятия.

Деконтаминацията се провежда от създадения щаб на територията на областта в следните направления:

- намаляване на количеството на прах в околната среда;
- деконтаминиране на предмети и обекти, които са силно замърсени;
- повишаване на личната и обществена хигиена с оглед недопускане на прекомерно запрашаване и оттам замърсяване на повърхността на тялото и дрехите на хората.

Не се допуска извършване на деконтаминация чрез изгаряне на радиоактивно замърсените продукти и предмети.

Извършват се лабораторно-аналитични дейности на състоянието на компонентите на околната среда и радиометрични измервания от лабораториите към ИАОС – Плевен. Непрекъснат контрол на радиационния гама фон се осъществява от мониторингови станции, свързани към националната автоматизирана система.

Дейностите по възстановяване при ядрена или радиационна авария са представени в Таблица № 2.

Табл. № 2

Функции/задачи	Отговорни структури
Сформиране на пресцентър и предоставяне на актуална информация на медиите.	Областен управител
Оказване на психологична помощ и психосоциална подкрепа на пострадалите и на спасителните екипи.	БЧК, ОДМВР
Осигуряване на регулярното снабдяване с продукти от първа необходимост и лекарства.	Кметове на общини, РДСП, БЧК участва и подпомага раздаването им
Осигуряване на резервно водоползване или доставяне на вода с водоноски или бутилирана питейна вода.	Кметове на общини, В и К
Раздаване на помощи на пострадалото население.	БЧК, кметове, РДПБЗН, РДСП
При необходимост – временно настаняване на евакуирано население в резервен сграден фонд и в други подходящи сгради.	Областен управител, кметове, ръководители на ведомства
Осигуряване на сграден фонд за държавни структури, включително за щабове за изпълнение на плановете за защита при бедствия.	Областен управител, кметове

VI. ОРГАНИЗАЦИЯ И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОТГОВОРНОСТИТЕ

1. Задължения на Областния управител

Областният управител организира и ръководи цялата дейност по защитата на областта при радиационна авария или радиоактивно замърсяване.

Ръководството на частите на единната спасителна система, участващи в спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи в района на бедствието се извършва от ръководител на операциите.

Оповестяването и координацията на силите от Единната спасителна система се осъществява чрез ОЦ при РДПБЗН.

Областният управител одобрява предложените решения от щаба за справяне с бедствието. Решенията се предлагат под формата на план за действие. Областният управител може да възложи на членове на щаба изпълнението на определени функции (планиране, операции, логистика) като сформира съответни секции и техни ръководители. Той може да определи и следните подпомагащи го позиции: отговорник за публичната информация – разглежда всички въпроси, свързани с медиите и координира разпространяването на информация до тях; отговорник за взаимодействието (лице за връзка с органи и организации) – поддържа контакт със структурите, участващи в реагирането при бедствие; отговорник за безопасността – следи за безопасните условия и предлага мерки за осигуряване на безопасност на персонала, включен в операциите.

2. Задължения на Щаба за изпълнение на Плана за защита при бедствия

Общото ръководство на защитата при бедствия се осъществява от Областния управител. В тази си дейност той се подпомага от Областния щаб за изпълнение на Областния план за защита при бедствия и за взаимодействие с Националния щаб, съгласно чл. 64 от Закона за защита при бедствия. Щабът се активира съгласно Приложение № 4 от основния план. Работното място на Щаба е зала 101 на Областна администрация, а логистично дейността му се осигурява от РДПБЗН.

3. Задължения на ЕСС

Дейностите по защитата на населението се изпълняват от единната спасителна система, която включва структури на:

1. министерства и ведомства;
2. общини;
3. търговски дружества и еднолични търговци;
4. центрове за спешна медицинска помощ, други лечебни и здравни заведения;
5. юридически лица с нестопанска цел, включително доброволни формирования;
6. въоръжените сили.

Звената, службите и другите оперативни структури са съставни части на единната спасителна система при запазване на институционалната или организационната им принадлежност и определените им функции или предмет на дейност.

Основни съставни части на единната спасителна система са Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – МВР, областните дирекции на МВР, Българския Червен Кръст и централните за спешна медицинска помощ. Основните съставни части на единната спасителна система осигуряват непрекъснатата готовност за приемане на съобщения при възникване на бедствия, тяхната оценка и незабавни действия.

Другите съставни части на единната спасителна система предоставят помощ при поискване съгласно плановете за защита при бедствия.

Въоръжените сили предоставят помощ при провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи с разрешение на министъра на отбраната, въз основа на искане от съответния държавен орган съгласно плановете.

4. Задължения на юридическите и физическите лица

Юридическите лица и едноличните търговци, включени в плановете за защита при бедствия, са длъжни да предоставят при поискване планираната помощ съгласно сключените споразумения.

Юридическите лица и едноличните търговци – оператори на радио- и телевизионни програми, предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, при поискване от оперативните центрове на единната спасителна система предават незабавно и без изменение на съдържанието и на смисъла неотложна информация, необходима за защитата на населението, съгласно сключените споразумения.

При постъпил сигнал за физическо лице, което е изпаднало или може да изпадне в положение, поставящо в риск живота или здравето му, предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, извършват справка за данните по чл. 251б, ал. 1, т. 6 от Закона за електронните съобщения. Достъпът до данните се осъществява при условията и по реда на Закона за електронните съобщения.

Всяко юридическо лице е длъжно:

- да понесе ограниченията във връзка с обявено бедствено положение, произтичащи от мерките, приложени от компетентните служби при провеждане на дейностите по защитата;
- да окаже съдействие в съответствие с възможностите си по искане на кмета на община или на ръководителя на операциите;
- да допусне при необходимост от провеждане на спасителни и неотложни аварийно – възстановителни работи влизането на спасителни екипи и техника, извършване на теренни преустройства, изграждане на съоръжения за защита от рискови фактори, разчистване на поземлен имот и отстраняване на сгради или техни части, съоръжения и насаждения, когато е собственик, ползвател или управител на недвижимия имот;
- да допусне безвъзмездно разполагането на съоръжения на системите за ранно предупреждение и оповестяване в недвижимите имоти, които са негова собственост и да осигури достъп до тях за експлоатацията им;
- да не възпрепятства достъпа на оправомощени длъжностни лица до колективните средства за защита за контрол, профилактика и ремонт;
- да вземе мерки за предпазване на имуществото си от вреди и за ограничаване на вредите от бедствието, както и да спазва предписанията на компетентните органи за отстраняване на източниците на опасност за причиняване на вреди.

VII. РЪКОВОДСТВО И КООРДИНАЦИЯ

1. Областният управител:

- организира и ръководи защитата при бедствия в областта;
- организира и отговаря за обучението на областната администрация за начините на поведение и действие при въвеждане на Областния план за защита при бедствия;

- координира и контролира подготовката за бедствия, извършвана от областната администрация, териториалните звена на министерствата и ведомствата, юридическите и физическите лица в областта;

- организира и контролира изпълнението на превантивни мерки за недопускането или намаляването на последиците от бедствия;

- предоставя данни за изготвянето на Националната програма за намаляване на риска от бедствия и Националния план за защитата при бедствия;

- създава организация за ранно предупреждение за бедствия;

- създава със заповед областен щаб за изпълнение на Областния план за защита при бедствия и за взаимодействие с националния и с общинските щабове.

- координира и контролира разработването и изпълнението на областната програма за намаляване на риска от бедствия;

- координира и контролира разработването и изпълнението на Областния план за защита при бедствия;

- със заповед определя ръководител на операциите.

При изпълнение на условията по чл. 48, ал. 3 от ЗЗБ за обявяване на бедствено положение на територията на областта, Областният управител:

- може да обяви бедствено положение на територията на областта или на част от нея;

- организира, координира и контролира процеса на подпомагане и възстановяване при бедствия.

2. Областният щаб за изпълнение на Областния план за защита при бедствия извършва следните основни дейности:

- анализ и оценка на обстановката при бедствие;

- предлага на Областния управител за одобрение решения относно необходимия обем и ресурсно осигуряване на спасителни и неотложни аварийно – възстановителни работи за предотвратяване, ограничаване и ликвидиране на последствията от бедствието и за подпомагането на засегнатото население;

- осъществява контрол по изпълнението на задачите и мерките за овладяване на бедствието;

- информира чрез медиите населението за развитието на бедствието, за предприетите действия за неговото ограничаване и овладяване и за необходимите предпазни мерки и действия;

- докладва на Областния управител за хода на провежданите защитни мероприятия.

3. Ръководителят на операциите се назначава със заповед на Областния управител съгласно чл. 64, ал. 1, т. 13 от ЗЗБ и следва да притежава необходимата експертиза и опит в зависимост от характера на бедствието.

Ръководителят на операциите в района на бедствието:

- осъществява взаимодействието и координацията между частите на единната спасителна система, участващи в изпълнението на дейностите по защита при бедствия;

- организира и контролира изпълнението на одобрените решения на Щаба за изпълнение на плана за защита при бедствия.

При провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи има право да:

- забрани или ограничи влизането на лица в района на бедствието;

- нареди временно извеждане на лица от района на бедствието;

- разпреди незабавно извършване или спиране на строителни работи, теренни преустройства или разрушаване на строежи или части от тях с цел предотвратяване или намаляване на негативните последици от бедствието;

- поиска от юридически или физически лица предоставяне на помощ в съответствие с възможностите им;

- създаде щаб на ръководителя на операциите с представители на участващите екипи от единната спасителна система;

- раздели района на бедствието на сектори или на участъци, да определи техни ръководители, да им възлага задачи, както и да разпределя сили и средства за тях.

4. Координация

Ръководителят на операциите в района на бедствието осъществява взаимодействието и координацията между частите на единната спасителна система, участващи в изпълнението на дейностите по защита при бедствия.

Координацията на съставните части на единната спасителна система се осъществява чрез оперативния център на Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – Ловеч.

Оперативният център на РДПБЗН – Ловеч извършва следните дейности:

- приема и оценява информацията за възникналата ядрена авария;

- уведомява компетентните съставни части на единната спасителна система и координира по – нататъшната им дейност на основата на стандартна оперативна процедура;

- извършва ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт, съставните части на единната спасителна система и населението;

- по искане на ръководителя на операции организира включване на предвидените в Плана за защита при ядрена или радиационна авария съставни части на единната спасителна система, както и на допълнителни сили и средства.

Получената и предадената гласова информация в и от оперативния център се записва и архивира с възможност за последващо прослушване.

За подпомагане, Областният управител може да определи следните подпомагащи го позиции:

- отговорник за публичната информация – служител от областна администрация, член на щаба – разглежда всички въпроси, свързани с медиите и координира разпространяването на информация до тях;

- отговорник за взаимодействието (лице за връзка с органи и организации) – служител в областна администрация, член на щаба – поддържа контакт със структурите, участващи в реагирането при бедствие;

- отговорник за безопасността – служител от областна администрация, член на щаба – следи за безопасните условия и предлага мерки за осигуряване на безопасност на персонала, включен в операциите.

Областният управител може да възложи на членове на щаба изпълнението на определени функции по планиране и логистика, като сформира съответни секции и техни ръководители. Конкретна схема за организация на работата на щаба е дадена в Приложение № 4.

VIII. СЪБИРАНЕ И ОБМЕН НА ИНФОРМАЦИЯ ЗА БЕДСТВИЕТО

Оперативните дежурни центрове получават, обработват и обменят своевременно информация за обстановката.

Оперативните дежурни/ситуационни центрове на министерства, ведомства, дежурните към органите на местната власт и дежурните при юридически лица и еднолични търговци по чл. 35 и чл. 36 от ЗЗБ, организират изпълнението на дейностите съгласно плановете за защита при бедствия и предоставят информация за предприетите действия в НОЦ на ГДПБЗН или на оперативния център (ОЦ) на РДПБЗН – Ловеч.

Дежурният в ОЦ на РДПБЗН, оперативният дежурен на ОДМВР, дежурните по областен и общински съвети за сигурност приемат и оценяват информацията за районите, засегнати от аварията, пострадалите и щетите и я обменят помежду си.

На всеки 3 часа я обобщават и предават на щаба в зависимост от последиците от аварията. В процеса на ликвидиране на последствията, времето за предаване на информацията може да се увеличава.

Предаването на информацията на областно ниво се извършва съгласно Стандартна оперативна процедура Приложение № 4.

Предаването на информацията на национално ниво се извършва съгласно Стандартна оперативна процедура № 03 – Координиране на структурите от ЕСС при ядрени и радиационни аварии (Приложение № 51 към точка 9 от НПЛЗБ, приет с РМС №973/ 29.12.2010 г.) по чл. 29, ал. 2, т. 2 от ЗЗБ.

IX. КОМУНИКАЦИИ

Аварийните комуникации се дефинират като способността на лицата, отговорни за спешни случаи да обменят информация чрез данни, глас и видео. Аварийното реагиране на всички нива на правителството трябва да разполага с: оперативно съвместими и безпроблемни комуникации при аварийни ситуации, установяване на командване и контрол; да поддържа ситуационна осведоменост и да функционира под една обща оперативна картина за широк спектър от инциденти.

Аварийните комуникации се състоят от три основни елемента:

- Оперативност – способността на отговорниците по спешност да установят и поддържат комуникации в подкрепа на операцията.
- Оперативна съвместимост – способността на службите от ЕСС да общуват помежду си. За оперативната съвместимост на системата е необходима работоспособност на системата.
- Непрекъснатост на комуникациите – способността на службите от ЕСС да поддържат комуникации в случай на повреда или унищожаване на първичната инфраструктура.

Уведомления се правят на съответните нива на отговорност чрез механизмите, определени в плановете за действие и инциденти на всички нива на управление.

Видовете комуникации, използвани при инцидент или събитие, ще варират в зависимост от сложността на инцидента или събитието и се състоят от вътрешни комуникации и външни комуникации.

Наличните средства и възможности за комуникация в областта са директните телефонни връзки, мобилните телефонни връзки, ТЕТРА система, радиовръзки и интернет.

Предприятията, осъществяващи електронни съобщения, са длъжни да съдействат на МВР за осъществяване на комуникациите при бедствия и на Националната система за спешни повиквания с Единен Европейски Номер 112 (чл. 30 от ЗЗБ).

X. РЕСУРСНО (ФИНАНСОВО И МАТЕРИАЛНО) ОСИГУРЯВАНЕ НА

ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА

Източниците за финансиране по плана за защита при бедствия на територията на област Ловеч са общинските бюджети, бюджетите на търговските дружества и едноличните търговци за обектите им, Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към МС, структурните фондове на Европейския съюз и други.

Финансовото и материално – техническото осигуряване на защитата при бедствия включва:

- текуща издръжка на силите и средствата на единната спасителна система;
- производство, ремонт, доставки на техника, оборудване и друго имущество, необходимо за защитата при бедствия;
- проектиране и извършване на капитално строителство, изграждане и поддържане на системи за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия;
- управление на недвижими имоти и движими вещи – държавна собственост, предоставени на министерства и ведомства за защита при бедствия;
- осъществяване на международно икономическо и научно – техническо сътрудничество в областта на защитата при бедствия;
- социални и обслужващи дейности;
- създаване и поддържане на кризисни запаси от материални средства и горивно – смазочни материали за осигуряване защитата на населението при бедствия;
- предоставяне на държавни и общински имоти и движими вещи за целите на защитата;
- други дейности, свързани с осигуряването на защита при бедствия.

Когато финансирането на дейностите е за сметка на бюджетите на министерства и ведомства, съгласно чл. 61, т. 1 от ЗЗБ, финансовите средства за изпълнение на Областния план за защита се осигуряват в рамките на одобрените средства за съответните министерства и ведомства и бюджетни взаимоотношения на областта с републиканския бюджет, утвърден със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

При извършени непредвидени разходи от областта за заплащане на неотложни аварийно-възстановителни работи, неразплатени разходи за извършени НАВР и за заплащане на разходи на сили от единната спасителна система, участвали в дейностите, Областният управител подготвя искане на средства от Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерски съвет (заедно с документи, доказващи целесъобразността и законосъобразността на разходите), с уведомяване на главния секретар на Министерски съвет.

Допълнителна информация, касаеща ресурсно осигуряване на изпълнението на плана е дадена в приложения: разчет за необходимите ИСЗ – таблетки калиев йодид за раздаване на населението – Приложение № 12.1, разчет за осигуреността на област Ловеч с ИСЗ – Приложение № 12.3, справка за осигуреност със защитни съоръжения – Приложение № 12.2, сили и средства на юридически и физически лица в общината – Приложение № 5 от основния план.

Отговорник за ресурсно осигуряване на изпълнението на плана е заместник областния управител, подпомаган от директора на дирекция „Административен контрол, регионално развитие и държавна собственост“.

XI. ОТГОВОРНИ ОРГАНИ И ВРЪЗКИ

1. Списък на отговорните органи

1.1 Национално ниво

Съгласно разпоредбите на чл. 62, ал. 1 от ЗЗБ, Министерският съвет формира и осъществява държавната политика в областта на защитата при бедствия. Министерският съвет

осъществява общото ръководство на защитата при бедствия.

За изпълнение на Националния план за защита при бедствия със заповед на министър – председателя на Република България се създава Национален щаб с поименно определени ръководител и членове: министри, заместник-министри, ръководители на ведомства или техни заместници и други, представляващи институции, които имат задължения за изпълнението на Националния план за защита при бедствия съгласно чл. 62а, ал. 2 от ЗЗБ.

Основни съставни части на единната спасителна система – Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – МВР, Главна дирекция „Национална полиция“ – МВР, Българския Червен Кръст и централите за спешна медицинска помощ.

1.2 Областно ниво

Съгласно чл. 64, ал. 1, т.1 от ЗЗБ, Областният управител организира и ръководи защитата при бедствия в областта. Създава със заповед Областен щаб за изпълнение на Областния план за защита при бедствия и за взаимодействие с Националния и с общинските щабове Приложение № 17 от основния план.

За подпомагане изпълнението на дейностите в областта на защитата при бедствия се създава областен съвет за намаляване на риска от бедствия.

Основни съставни части на единната спасителна система – Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – Ловеч, Областна дирекция на МВР – Ловеч, Българския Червен Кръст и ЦСМП – Ловеч.

1.3 Общинско ниво

Съгласно чл. 65, ал. 1 от ЗЗБ, кметът на съответната община организира и ръководи защитата при бедствия на територията на общината. Създава със заповед Общински щаб за изпълнение на Общинския план за защита при бедствия и за взаимодействие с щабове по чл. 62а, ал. 2, чл. 63, ал. 2 и чл. 64, ал. 1, т. 10 от ЗЗБ.

За подпомагане изпълнението на дейностите в областта на защитата при бедствия се създават Общински съвети за намаляване на риска от бедствия – чл. 65а от ЗЗБ.

Основни съставни части на единната спасителна система – Районни служби и участъци „Пожарна безопасност и защита на населението“, Районни управления и полицейски участъци на МВР, Българския Червен Кръст и филиалите на ЦСМП.

2. Подкрепящи документи / планове

Национален план за защита при бедствия - ЧАСТ III Външен Аварийен план на АЕЦ „Козлодуй“.

Планове за действие на основните съставни части на единната спасителна система – Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – МВР, Областна дирекция на МВР, Българския Червен Кръст и център за спешна медицинска помощ.

3. Споразумения

Съгласно чл. 9, ал. 17 от ЗЗБ, във връзка с осигуряване изпълнението на Областния план за защита при бедствия се сключват споразумения съответно между Областния управител и ЮЛ и ЕТ.

4. Правни основания и заповеди за разработване на плана

Областният план за защита при бедствия се разработва от съвета по чл. 64а, ал. 1 от ЗЗБ в изпълнение на изискванията на чл. 9, ал. 8 от ЗЗБ.

Областният план за защита при бедствия се утвърждава със заповед на Областния управител след съгласуване с председателя на съвета по чл. 62, ал. 3 от ЗЗБ.

5. Предоставяне на изискващата се информация, включена в плана

Областният щаб информира чрез медиите населението за развитието на бедствието, за предприетите действия за неговото ограничаване и овладяване и за необходимите предпазни мерки и действия. Отговорно длъжностно лице: Служител „Връзки с обществеността“

XII. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ № 12.1: Разчет йодни таблетки.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 12.3: ИСЗ

ПРИЛОЖЕНИЕ № 12.4: Международната скала за ядрени и радиационни събития

ПРИЛОЖЕНИЕ № 12.5: Здравни норми за защита на лицата в случай на радиационна авария

ПРИЛОЖЕНИЕ № 12.6: Здравни норми за прилагане на йодна профилактика

ПРИЛОЖЕНИЕ № 12.7: Поведение населението при авария с възможни радиационни
последствия

ПРИЛОЖЕНИЕ № 12.8: Стандартна оперативна процедура

ПРИЛОЖЕНИЕ № 12.9: Списък на радиометричните лаборатории

ПРИЛОЖЕНИЕ № 12.10: Разчет приемане III IV сектор

ПРИЛОЖЕНИЕ № 12.11: Списък на обектите, използващи и съхраняващи източници на
йонизиращи лъчения в Област Ловеч

ПРИЛОЖЕНИЕ № 12.12: постове за радиационно наблюдение

ПРИЛОЖЕНИЕ № 12.13: Зони за аварийно планиране